

Er demokrat- íska sosial- ísmann í kreppu **sjónarmið**

Í dag

Steen Christensen, skrifvari í alheims við-
urskiftum í danska javnaðarflokknum

ER DEN demokratiske socialisme i krise? Det er et spørgsmål, det måske er naturligt at stille, set fra et nordeuropæisk udkigstårn. Mange mennesker stiller sig i det mindste spørgsmålet efter socialdemokratiske valgnederlag gennem de senere år, senest demonstreret ved det vesttyske SPD's tilbagegang i marts i år.

Men skuer man ud over verden - og fortrænger sin iboende snævre stamme-tænkning - ser svaret på spørgsmålet unægteligt mere kompliceret ud. I det sidste nummer af Socialistisk Internationale tidsskrift, Socialist Affairs, oplyses det, at over 110 millioner mennesker verden over stemmer socialdemokratiske. Var der nogle, der talte om krise?

OG DOG - alligevel. Man skal være blind for ikke at se, at de socialdemokratiske partier i Nordeuropa har haft svært ved at fastholde deres tilslutning blandt vælgerne der, hvor de har stået i spidsen for regeringen under 70'ernes krise. Det har tæret på de socialdemokratiske partier at skulle føre statsskibet gennem de oprørske vande i 70'ernes økonomiske stagnation. Det har fået socialdemokratiske vælgere til at forsøge sig med andre politiske alternativer - til højre og venstre. En erfaring fra det seneste danske folketingsvalg er som bekendt, at Socialdemokratiet tabte på både højre og venstre flanke.

I England, Tyskland, Holland, Belgien, Luxembourg, Norge og Danmark har de socialdemokratiske partier mistet indflydelse og regeringsmagt.

På den anden side har vore partikammerater vundet regeringsmagten i lande, hvor de under store dele af 70'erne har været i opposition. Vore svenske og australske søsterpartier har således inden for det sidste halve år fejlet borgerlige regeringer ud af regeringskontorerne, der viste sig ikke at have reelle alternative løsninger. Endelig har vore finske partikammerater formået at holde skansen i det særligt komplicerede finske politiske liv.

Meget kunne tyde på, at vælgerne har stemt mod den siddende regering og til fordel for alternativet. Det har skadet os nogle steder, og når det netop optager os så meget, er det fordi, det har ramt os i socialdemokratis- mens traditionelle højland. På den anden side har det gavnet os andre steder, mest fremtrædende i Sydeuropa, hvor det traditionelt kon-

servative bælte er blevet rullet tilbage, siden Mitterrands imponerende valgsejr i maj 1981.

SELV OM de senere års valg kan forklares som protestvalg, er der i udviklingen træk, der alligevel udgør en advarsel til socialdemokratiene. Der er vel først og fremmest en advarsel om, at de socialdemokratiske partier må udforme en politik på de områder, der er af mest afgørende betydning, der kan genskabe den politiske dynamik - og igen formå vælgere til at vende tilbage.

Der er, efter min mening, to karaktertræk ved udviklingen, som bør give anledning til overvejelse. Den samfundsmæssige udvikling har eroderet det traditionelle arbejder-begreb bort i stort omfang. Den stadige specialisering og raffinering af produkterne kræver mere viden og flere færdigheder. Samarbejdet med udviklingslandene forstærker denne tendens. De ufulgte funktioner i en række produktioner produceres nu i meget vidt omfang i den tredje verden, mens produktionen i Nord bliver stadig mere specialiseret. En nylig undersøgelse fra Center for Udviklingsforskning bekræfter, at Danmark vinder et overskud af arbejdspladser på sin samhandel med udviklingslandene, men at der samtidig sker en forskydning fra ufulgte og kvindearbejdspladser til fagløse. Denne proces har naturligvis haft virkninger for de partier, der traditionelt har hvilet på den organiserede arbejderklasse.

DISSE samfundsmæssige udviklingstræk har ikke andet, end at den del af vælgerne, der foretrækker at stemme til venstre for midten, er blevet mindre. Men de har - sammen med andre træk i de sidste tyve års opgangstid - betydet en individualisering af det politiske valg. En større del søger nu tilflugt hos socialistiske partier, hvis grundlag i stillesiddende grad bliver en alliance mellem højtuddannede progressive og fagløse arbejdere, som ikke har det historiske fællesskab med Socialdemokratiet. Disse grupper har en langt mindre historisk tradition for sammenhold og konsistens og står individualismen langt nærmere. Hvad man også kan se af den politik, de ofte repræsenterer.

MENS den demokratiske socialisme i Nordeuropa går med stok, stormer den af sted som en hvirvelvind i Sydeuropa. Men det vil være

en fejl at tro, at Sydeuropa nu vil kopiere den historiske udvikling i Nordeuropa. De sydeuropæiske socialdemokratiske partier er ikke i samme grad som vore præget af arbejderbevægelsen. De er snarere et konglomerat af en række grupper, spændende fra arbejderbevægelsen (der dog mange steder fortsat har kommunistisk tilknytning) til ledende grupper. Denne alliance er for nogle et fornuftsægteskab. Man kan derfor frygte, at hvis det ikke lykkes socialisterne i de sydeuropæiske lande gennem de nærmeste år at bryde afgørende igennem, bl.a. ved at gennemføre væsentlige reformer i arbejdslivet og på det sociale område, vil denne alliance opløse sig igen og bane vejen for de konservative partiers tilbagekomst. Man kan måske af denne grund nære en vis bekymring over, at partierne i Sydeuropa fik magten netop i en så spændt økonomisk situation, der gør traditionelle reformer yderst vanskelige af mangel på midler.

I DEN tredje verden, specielt i Latinamerika, vinder den demokratiske socialisme frem, også her med stormskridt. Den tredje verden er kun lidt industrielt udviklet - og en traditionel arbejderklasse er numerisk ringe, og ofte bedre uddannet og bedre aflønnet end det store befolkningsflertal, der må ernære sig ved et urentabelt landbrug.

Den demokratiske socialisme er altså igen noget andet, end vi er vant til i Europa. Når den demokratiske socialisme har kunnet drage sine, er det først og fremmest som et tredje alternativ. Mange i den tredje verden ønsker både at forkaste det kapitalistiske samfund og den kommunistiske model.

Socialistisk Internationale er siden Willy Brandts overtagelse af formandskabet i 1976 fremstået med en skarpere, selvstændig profil, der har vundet respekt og tilhængere i den tredje verden. Socialistisk Internationale har især arbejdet med spørgsmålet om fred og nedrustning samt skabelsen af en ny international økonomisk verdensorden. Begge disse

ting står øverst på den tredje verdens ønskeseddel. Og der er i den tredje verden ingen tiltro til, at hverken USA eller Sovjetunionen vil - eller kan - bistå dem i arbejdet.

SKAL kronikkens indledende spørgsmål endelig besvares, må det blive et både - og Ja, der er krisetegn i den nordeuropæiske demokratiske socialisme, og ja, den demokratiske socialisme har i dag flere tilhængere end nogensinde tidligere i historien.

Men det, vi først og fremmest må holde os for øje, er, at det ikke er den demokratiske socialisme, der står om i vore historiebøger. Der vil ikke komme nogen Stau-ning eller Per Albin Hansson i Sydeuropa eller den tredje verden. Men det ville også være underligt. Det, der bl.a. har været kendetegnet på den demokratiske socialisme - i modsætning til dens kritikere blandt marxist-leninister - er netop, at den har kunnet ændre sig og tilpasse sig tidens forandringer - uden at miste sine grundlæggende mål af syne.

DEN store opgave, der i dag ligger for verdens demokratiske socialister, er påny at definere bevægelsen ideologi og mål under hensyntagen til den samfundsmæssige udvikling i de industrialiserede lande og mangelen på samme i den tredje verden. At skabe en politisk og ideologisk syntese af de forskellige vilkår.

Arbejdet er for så vidt allerede begyndt. I Socialistisk Internationale arbejder en kommission med formuleringen af et nyt principprogram, under ledelse af Felipe Gonzalez. På den sidste kongres i Albufeira, Portugal, i april nedsattes samtidig en økonomisk kommission under ledelse af Michael Manley, som skal have til formål at fremlægge en samlet økonomisk analyse, der forbinder den politiske kamp i Europa og den tredje verden - og understreger, hvor der er fælles interesser.

DETTE arbejde, sammen med den optrappede kamp for fred, nedrustning og respekt for menneskerettighederne overholdelse i alle lande (og ikke kun i udvalgte lande, som stormag-

Steen Christensen sigur bæði ja og nei. I Norðureuropa hefur hon havt torft við at okja um undirtökuna, meðan hon tekur seg fram aðrastaðni. Íalt atkvøða 120 ónir fyrri javnaðarflokkum. A myndinni sæst Willy Brandt. Síðan hann bleiv formaður i Socialistiska Internationala i 1976 hefur hann styrkt felagsskapin, soleiðis at hann i dag er meira markantur, og eins og vírðingin fyrri SI er vaksin munandi, ekki minst i 3. heiminum. Sjónarmiðið er úr Demokraten Weekend, ið arbeidara-rorslan á Vestur-sælandi gevur út

terne har for - dårlig - vane) er allerede elementer, som i dag kendetegner demokratisk socialistiske partier. At udvikle dette, og at formå at overbevise vælgerbefolkningen om nødvendigheden

af en sådan politik, er det, der i sidste ende vil give svaret på, om den demokratiske socialismes problemer i dag er af forbigående eller permanent karakter.

Vit sóknast eftir seljarum í hesum bygðum:

Lopra, Hvalba, Kvívík, Kollafirði, Haldórvík, Tjørnuvík, Skálabotni, Saltangará, Söldarfirði, Nesi, Oyndarfirði, Mikladali, Viðareði, Norð-depli, Hvannasundi.

Um onkur hefur hug at royna, so ring 11820 beinanvegin. Tú fær 1,25 fyrri hvørt blaðið tú selur.

